burak altınışık neslihan yıldız ecehan kıvılcım dilek avsan

KENT İÇİNDE İKAMET: KENT, DOĞA, KONUT, MAHREMİYET VE KAMUSALLIK SENARYOLARI HAKKINDA MİMARİ BİR ARAŞTIRMA

Güncel olarak dünya nüfusunun %54'ü kentsel alanlarda yaşıyor. Bu sayının 2050 yılında %66'ya ulaşacağı öngörülüyor. Mimarlar ve inşaat endüstrisi için heyecan verici gibi görünen bir bilgi olsa da madalyonun bir yüzü daha var: daha çok inşaat dünyanın kaynaklarının, özellikle toprak ve suyun, daha çok tüketilmesi demek.

Kent içi barınma biçimlerine yönelik tasarımlar, kentsel ve gündelik hayatın örüntüleri açısından farklı ölçeklerde belirleyicilikler içerir. Yan yana dizilen yapı sıralarının oluşturduğu sokak, cadde gibi kentsel mekân parçalarının kapsayıcı mı ya da dışlayıcı mı olduğu tasarımların ön gördüğü ilişkiler etkileşimi içinde belirir.

Türkiye coğrafyasında konut denildiğinde, ister lüks ister daha alçak gönüllü biçimlerde sunulsun, akla gelen apartman dairesidir. Kent içi tekil konut, genellemelerin yanlışlanabilirliğine rağmen, hep üst sınıf statüleriyle ilişkilendirilir. Söz konusu durum kent toprağının gayrimenkul değerlendirme basınçları altındaki yüksek fiyatlara bağlanabilir.

Öte yandan, günümüzde konut olarak çerçevelenen yaşantı nesnesinin karakteri, "aile evi" gibi toplumsal normlarla belirlenen yaşam biçimi ile gayrimenkul piyasasının kolaycılığının ve pazarlama stratejilerinin bir sonucu olarak gelişen, konutun büyüklüğünü oda sayısı üzerinden tanımlayan şablonlara göre biçimlenmektedir. Bir başka deyişle, normatif ihtiras, arzu ve beğenilere göre kurgulanan konut, bu haliyle tüketim kültürünün en gözde hedeflerinden biridir.

Anlamlı bir mimarlık inşa etmek için toplumsal faydalar ve paydalar üreterek yaşamsal tatmin sağlayan tasarım fikirlerinin dikkate alınmasına ihtiyaç vardır. Söz konusu ihtiyacı karşılayabilmek sadece güzel bir yapıntı tasarımı değil aynı zamanda farklılaşabilen mantık güzergâhları gerektirir. Düşüncenin kurulum diyagramı olarak mantık, hem belirli bir anda sahip olunan hem de farklı ritim ve süreçlerde ortaya çıkabilecek eğilimler açısından devingen toplumsal müşterekleri mimarlık terimleriyle müzakere ederek yeniden üretmeye olanak verir.

İkamet Etmeye Dair Farkındalık Ve Kavrayışların Gelişme Zemini Olarak Konut

Konutun tarihsel değişim süreçleri, zaman-mekân algısının ve kurgusunun, ikamet etme ve davranış biçimleri ile cinsiyet rollerinin değişiminin de tarihidir. Günümüzde geçerli olan göçerlik, akışkanlık, değişkenlik, hareketlilik, çokluk / çeşitlilik konularıyla birlikte, yaşam biçimleri, aile yapısı, cinsiyet rolleri ve dolayısıyla, domestikliğin anlamı değişmekte; evin boyutu, biçimi ve kurgusu bu değişimlerden etkilenmektedir. Bu durumda, geleneksel, öğrenilmiş algıda sığınak olan, koruyan, biriktiren, depolayan, misafir eden ev, hâlâ özel hayatı koruyan kutsal bir nesne, sahiplenilen bir mülk veya kişisel bir meta mıdır? Bilgi teknolojilerinin hâkim olduğu

günümüzde farklı deneyimlerin eş zamanlı yaşandığı bütünleşik bir kurgu olarak ele alınabilir mi?

Hareketliliğin ve ekonomik özgürlüğün artmasıyla birlikte çekirdek aileden tek kişilik aileye geçişte artışın gözlemlendiği, sanal ortamda iletişim kuran, sosyalleşen ve işlerini takip eden insanların geçicilik halleri içinde olduğu günümüzde, göçebe davranışı konuttaki yaşama yansımaktadır. İşleve göre ayrıştırılarak özelleşmiş odalarda süren statik ve yere bağlı konvansiyonel ikamet etme biçimlerinde değişim olduğunu gözlemlenebilir. Ekran (bilgisayar, telefon, tablet, televizyon) karşısında geçen sürenin artması, ekranın elde taşınabilir olmasıyla kolayca yer değiştirebilmesi (yatakta, koltukta, tuvalette kullanılabilmesi), mobilya kullanımında davranışsal değişimlere yol açmaktadır.

Mimari Bir Sorunsal Olarak Konut Tasarımı

Yukarıda kabaca değinilmiş çerçeve içinde öğrencilerden beklenen tasarım problemi kurulumu:

> *kentsel doku içinde seçilmiş alanlarda yeni yaşam biçimlerinin ve davranış modellerinin sonucu olarak çeşitlilik göstermeye başlayan,*
>
> *ikamet etme sürelerindeki farklılaşmaları dikkate alan,*
>
> *domestik iç mekânların klişeleşmiş işlev ve imgelerini sorgulayan,*
>
> *işlevler arasında alternatif yakınlıklar kurgulayan,*
>
> *konuta bir büyüklük konusu olarak değil aksine, toplumdaki davranışsal değişimleri yansıtan kavramsal bir olgu olarak yaklaşan,*
>
> *verili modelleri (normları) yapı bozuma uğratarak konutu meta ve dekorasyon unsuru olmaktan çıkarıp ikamet etme meselesine yakınsayan,*
>
> *kentsel evin alabileceği farklı ve alternatif halleri araştıran programatik, konstrüktif ve konfigüratif fikirler geliştirmeleridir.*

Söz konusu problem çerçevesi içinde belirecek konutun büyüklüğü, maksimum ya da minimum büyüklüklerle değil, önerilecek konut senaryosu içinde ihtiyaç programına bağlı olarak optimum büyüklüğün araştırılmasına dayandırılacaktır. İç ve dış meselesi kentsel çeperle ilişkiler ve doğa bağlamında karşılıklı olarak ve farklı mekansallık ilişkileri içinde düşünülecektir. Bunun için tasarım önerileri "**pavyon (kapalı alan)+veranda (doğa parçası)**" [*patio+pavilion*] kurgusunu tematik olarak içermek durumundadır.

Okuma Listesi

Ali Cengizkan, "Kültür Nesnesi Olarak Konut ve Politik Aktörlerin Arka Bahçesi Olarak Konut Üretimi", Mimarlık, 345, Ankara, 2009.
http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=358&RecID=1986

Uğur Tanyeli, "Konut Mekanında Modernite Kavgası", Mimarlık, 262, Ankara, 1995.
http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/441/6375.pdf

Şevki Vanlı, “Konutun Bilimsel Olmayan Kısa Hikayesi”, Mimarlık, 261, Ankara, 1995.
http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/436/6304.pdf

Ertuğrul Rufayi Turan, “Heidegger ve Ev”, Mimarlık, 260, Ankara, 1994.
http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/435/6281.pdf

Şevin Yıldız, “Ev’e Doğru Müzakere”, Mimarlık, 333, Ankara, 2007.
http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=51&RecID=1249

Ders Programı

Hafta	Tarih	İçerik
1	14022019	*Stüdyo* Konunun tanıtılması, grupların belirlenmesi, araştırma başlıklarının dağıtılması. *Stüdyo dışı* Araştırma sunumlarının hazırlanması Alan seçimleri
2	21022019	*Stüdyo* Araştırma sunumlarının teslim alınması Alan analizleri Konut senaryoları *Stüdyo dışı*
3	28022019	*Stüdyo* Konut senaryoları Yerleşim önerileri *Stüdyo dışı*
4	07032019	*Stüdyo* Konut senaryoları Program Aksonometrik Plan+Kesit
5	140302019	*Stüdyo yok* *Stüdyo dışı* Jüri sunum hazırlıkları
6	21032019	jüri 1 *(içerik ileri tarihte açıklanacak)*
7	28032019	*Stüdyo* Program Konstrüksiyon Aksonometrik Plan+Kesit *Stüdyo dışı*
8	04042019	*Stüdyo* Program Konstrüksiyon Konfigürasyon/Morfoloji Aksonometrik Plan+Kesit *Stüdyo dışı*
9	11042019	*Stüdyo* Program

		Konstrüksiyon Konfigürasyon/Morfoloji Aksonometrik Plan+Kesit *Stüdyo dışı* Jüri sunum hazırlıkları
10	18042019	jüri 2 *(içerik ileri tarihte açıklanacak)*
11	25042019	Stüdyo kritikleri
12	02052019	Stüdyo kritikleri
13	09052019	jüri 3 *(içerik ileri tarihte açıklanacak)*
14	16052019	Stüdyo kritikleri

Değerlendirme

Jüri 1 %15 | Jüri 2 %15 | Jüri 3 %15 |Final Jürisi %40 | Stüdyo Performansı %15

Derse Devam Zorunluluğu **%85.**

Derse devam stüdyoda **nitelikli performans** gerektirmektedir. **Nitelikli performans**, derslerde fiziksel olarak bulunmanın yanı sıra sürece bağlı olarak tasarımın ortaya çıkardığı maddi üretimin ortaya konması ve öğretim üyesiyle birlikte tartışılarak yeniden üretilmesi zeminine oturmaktadır. Öğrencinin tasarım sürecine katılımı, süreç içinde tasarıma yönelik ortaya koyduğu fikir, araştırma, geliştirme ve proje için sunduğu revizyonlar ile bu revizyonların süreç boyunca sunduğu tutarlılıklar ile birlikte nitelikli devam şartları oluşur. Nitelikli performansın içeriği grup yürütücüleri tarafından belirlenen koşullara göre **imza karşılığı** izlenecektir.

Ders programı esnektir. Değişiklik olduğu takdirde öğrencilere önceden duyurulacaktır.